

Safonau'r Iaith Gymraeg

Adroddiad Blynyddol 2024-2025

Adroddiad ar sut rydym yn cwrdd â safonau, a sut mae cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle a thrwy'r Gwasanaeth yn cael eu hyrwyddo a'u hwyluso

Dyddiad cyhoeddi: Hydref 2025

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn Saesneg | This publication is available in English

Adroddiad Blynyddol ar y Gymraeg yng Ngwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru

Trosolwg

Dyma adroddiad blynyddol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (ATAGC) ar Safonau'r Gymraeg ar gyfer 2024 - 2025. Mae'n gwerthuso ein cydymffurfiaeth â'r Safonau, a'r ffyrdd y mae cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg wedi cael eu hyrwyddo a'u hwyluso, gan sicrhau nad oedd yr iaith yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yn ystod y flwyddyn. Fe'i paratowyd yn unol ag Atodlen 4 o Reoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 5) 2016, i fodloni gofynion safonau 158, 164 a 170.

Further information

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael ar wefan Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (GTAGC) yn www.tangogleddcymru.llyw.cymru. Os oes ei angen arnoch mewn fformat a/neu iaith arall, neu os oes gennych unrhyw gwestiynau am ei gynnwys, cysylltwch â ni gan ddefnyddio'r manylion isod.

Swyddog Iaith Gymraeg,
Pencadlys Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru,
Ffordd Salisbury Parc Busnes Llanellwy,
Llanellwy,
Sir Ddinbych
LL17 0JJ

Croesewir gohebiaeth a galwadau yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd defnyddio'r Gymraeg yn arwain at oedi wrth ymateb.

Dogfennau cysylltiedig

Mae ein hysbysiad cydymffurfio o dan Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 ar gael ar ein gwefan.

Cynnwys

Cyflwyniad	4
Atebolrwydd a Llywodraethu	4
Cefndir	5
Safonau'r Iaith Gymraeg	6
Cydymffurfio â safonau'r iaith Gymraeg	7
Safonau Cyflenwi Gwasanaeth:	7
Safonau Gweithredol:	8
Penodiadau a dyrchafiadau diweddar	11
Monitro, hyrwyddo a datblygu'r Gymraeg o fewn y gwasanaeth	12
Datblygu'r Gymraeg	15
Cyfleoedd Gwella yn y Dyfodol	16

Cyflwyniad

Mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (ATAGC) yn cydnabod ac yn gwerthfawrogi amrywiaeth ein ardal gwasanaeth a'r amrywiaeth ddiwylliannol ac ieithyddol o fewn ein cymunedau. Rydym wedi ymrwymo i'n dyletswydd gyfreithiol a moesol i sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei thrin yn gyfartal â'r Saesneg wrth gynnal ein busnes.

Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn nodi fframwaith cyfreithiol sy'n gosod dyletswydd gyfreithiol ar ATAGC i gydymffurfio â Safonau sy'n ymwneud â hyrwyddo, codi ymwybyddiaeth, a hwyluso'r Gymraeg o fewn ein gwasanaeth tân ac achub.

Mae'r Gymraeg yn rhan annatod o'n gwerthoedd craidd ac mae'n hanfodol i'n hegwyddorion Pobl, Atal, ac Amddiffyn, sy'n rhan o'n [Cynllun Rheoli Risg Cymunedol 2024 – 2029](#). Mae'r egwyddor 'Ein Pobl' yn ymrwymo i recriwtio a datblygu gweithlu dwyieithog i gynrychioli demograffig ein hardal. Mae ein hegwyddor 'Atal' yn canolbwyntio ar leihau risgiau i'n cymunedau drwy ymgysylltu â phawb yng Ngogledd Cymru a chynnig dewis iaith yn weithredol. Yn ogystal, mae ein hegwyddor 'Diogelu' yn cynnwys ymgysylltu â busnesau Gogledd Cymru lle mae llawer ohonynt yn cyfathrebu â ni yn Gymraeg.

Atebolrwydd a Llywodraethu

O fewn Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (GTAGC), mae'r Gymraeg yn cael ei llywodraethu fel rhan o'n strwythur sefydliadol trwy Grŵp Llywodraethu'r Gymraeg, dan gadeiryddiaeth ein Swyddog Iaith Gymraeg. Mae'r Swyddog Iaith Gymraeg, aelod o'r adran Cyfathrebu Corfforaethol, yn gyfrifol am weithredu Safonau'r Gymraeg a hyrwyddo'r Gymraeg o fewn y Gwasanaeth. Mae Grŵp Llywodraethu'r Gymraeg yn adrodd i'n Pwyllgor Llywio Cydraddoldeb, Amrywiaeth, a Chynhwysiant dan gadeiryddiaeth y Prif Swyddog Tân (PST). Mae'r PST yn cymryd yr awenau gweithredol ar yr iaith Gymraeg ac mae ganddi gyfrifoldeb rheoli dros yr adran Gyfathrebu Corfforaethol.

Yn ystod 2024/2025, mae ATAGC wedi parhau gydag ymdrechion i weithredu Safonau'r Gymraeg a'u gofynion. Mae'r adroddiad hwn yn manylu ar ein cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg; sut rydym yn monitro, hyrwyddo, a datblygu'r Gymraeg o fewn y Gwasanaeth; a'r cyfleoedd ar gyfer gwelliannau yn y dyfodol. Mae'r adroddiad hwn wedi'i gymeradwyo gan y Pwyllgor Llywio Cydraddoldeb, Amrywiaeth, a Chynhwysiant ac yna cymeradwywyd gan yr Awdurdod Tân ac Achub yn ei gyfarfod ym mis Hydref 2025.

Disodlodd Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993 ac fel rhan o'r ddeddfwriaeth hon, mae'n ofynnol i Awdurdod Tân Gogledd Cymru gydymffurfio â set o Safonau'r Gymraeg sy'n sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg.

Cyhoeddodd Comisiynydd y Gymraeg ddyletswyddau cydymffurfio i awdurdodau tân ac achub ar 30 Medi 2016. Mae'r ddogfen hon yn rhestru pa rai o'r Safonau, fel y'u rhestrir yn llawn yn Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 5) 2016, y mae'n rhaid i'r Awdurdod gydymffurfio â hwy, ynghyd ag unrhyw eithriadau a'u dyddiadau gweithredu.

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod gyhoeddi ei adroddiad blynyddol Safonau'r Gymraeg ar gyfer 2023/24 erbyn Medi 2024 a rhoi cyhoeddusrwydd priodol iddo.

Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i sicrhau, wrth gynnal busnes cyhoeddus yng Nghymru, y dylai'r Gymraeg a'r Saesneg gael eu trin ar y sail eu bod yn gyfartal er mwyn cydnabod a gwerthfawrogi amrywiaeth gyfoethog cymunedau, yn erbyn cefndir o dreftadaeth naturiol a diwylliannol arwyddocaol.

Mae'r Awdurdod hefyd yn cydnabod ei ddyletswydd tuag at ei staff, y rhan fwyaf ohonynt yn drigolion Gogledd Cymru, ac sydd eu hunain yn adlewyrchu cyfansoddiad ieithyddol a diwylliannol eu cymunedau eu hunain.

Trwy gydnabod ei ddyletswyddau moesol a chyfreithiol i warchod treftadaeth ddiwylliannol yr ardal a chwrdd â disgwyliadau'r gymuned leol, mae'r Awdurdod yn parhau i weithio tuag at sicrhau ei fod yn cynnal ei fusnes cyhoeddus yn y ddwy iaith.

Mae Cynllun Gweithredu'r Awdurdod ar gael i'w weld drwy ddefnyddio'r ddolen isod;

[Safonau'r Gymraeg](#)

Safonau'r Iaith Gymraeg

Yn ystod 2024/25, parhaodd yr Awdurdod i gydymffurfio â'r set Safonau'r Gymraeg a gyhoeddwyd yn yr Hysbysiad Cydymffurfio 30 Medi 2016. Rydym hefyd yn parhau i weithio ar y cyd â grwpiau iaith allanol drwy Swyddog y Gymraeg, yn ogystal â rheoli llywodraethu mewnol yn y Gymraeg drwy'r Grŵp Llywodraethu'r Gymraeg. Mae gan y grŵp hwn gynrychiolaeth o bob rhan o'n tân a'n hachub ac mae'n gwasanaethu pwrpas;

- Cydlynu rhwng adrannau ar faterion yn ymwneud â'r Gymraeg
- Craffu a chynnig arweiniad i wella unrhyw agwedd ar ddarpariaeth ddwyieithog y Gwasanaeth
- Cydweithio ar sut i ddatrys unrhyw heriau neu gwynion
- Sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei thrin mor ffafriol â'r Saesneg o fewn y Gwasanaeth.

Mae materion cyfieithu dan reolaeth cwmni allanol er mwyn helpu i gyflawni'r holl rwymedigaethau a osodir gan Safonau'r Gymraeg. Mae'r Awdurdod hefyd yn parhau i gydweithio â chydweithwyr yn y ddau wasanaeth tân ac achub arall yng Nghymru a Chyngor Cenedlaethol y Prif Swyddogion Tân (NFCC) i rannu gwybodaeth am arferion gorau a sicrhau dull safonedig.

Cydymffurfio â safonau'r iaith Gymraeg

Safonau Cyflenwi Gwasanaeth

Gellir gweld yr Hysbysiad Cydymffurfio sy'n rhestru'r Safonau hyn ar wefan Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru. Mae'r Safonau hyn yn ymwneud â'n hwyneb cyhoeddus a sut rydym yn delio â defnyddwyr ein gwasanaeth, boed yn bersonol, dros y ffôn, neu ar-lein, yn ogystal ag unrhyw gyhoeddiadau corfforol neu ar-lein. Mae trefniadau wedi'u gwneud i fodloni'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau sydd wedi dod i rym gan gynnwys y canlynol:

Safonau 1,4,5-7

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, ychwanegwyd canllawiau wedi'u diweddarau ar y weithdrefn ohebiaeth ddwyieithog gywir at dudalen Gymraeg mewnwyd y Gwasanaeth, Hwb Tân. Mae hyn hefyd wedi'i adlewyrchu yn y [Y Gymraeg – Defnydd Mewnol - Polisi a Chanllawiau](#).

Safonau 8-22

Mae'r holl staff yn ymwybodol o'r gofyniad i ystyried pwysigrwydd dewis iaith wrth ymdrin â galwadau ffôn gydag aelodau o'r cyhoedd. Mae adnoddau wedi'u rhannu'n fewnol ar sut i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle. Mae canllawiau ar ffurf fideo wedi'u diweddarau a wedi'u rhannu ar dudalen Gymraeg mewnwyd y Gwasanaeth, Hwb Tân, ac maent wedi'u cynnwys yn ein [Polisi Cymraeg – Defnydd Mewnol](#). Er nad ydynt yn brif linellau ffôn, mae gan ein gorsafoedd tân unigol hefyd ganllawiau ar ateb y ffôn yn ddwyieithog, gyda'r pwyslais ar ddefnyddio'r Gymraeg yn gyntaf.

Eleni cyflwynwyd adnoddau fel mygiau ymadroddion, sef mygiau ceramig gydag ymadroddion Gymraeg mwyaf defnyddiol i'w defnyddio yn fewnol fel modd o atgoffa ein staff i ddefnyddio'r Gymraeg.

Mae'r Awdurdod yn parhau i gydnabod gwerth a budd cynnig dewis iaith rhagweithiol mewn argyfwng ac mae'n gweithredu Ystafell Reoli gwbl ddwyieithog yn y Ganolfan Gyfathrebu ar y Cyd (JCC) yn Llanellwyr, er nad oes gofyniad statudol i ateb galwadau 999 yn ddwyieithog.

Mae penderfyniad yr Awdurdod i fynd y tu hwnt i ofynion y Safonau yn cydnabod y manteision o ran diogelwch mewn sefyllfaoedd brys pan fo'n well gan rai galwyr gyfathrebu'n fwy effeithiol yn Gymraeg fel eu hiaith gyntaf.

Mae swyddi gwag yn y Ganolfan Gyfathrebu ar y Cyd yn cael eu hysbysebu gydag gofyniad sgiliau Cymraeg o lefel 4 er mwyn sicrhau bod dewis iaith rhagweithiol yn cael ei gynnal i unrhyw alwr sy'n dymuno siarad Cymraeg. Yn ystod 2024/25

Safonau 96-101

Mae gan staff hawl, sy'n cael ei hyrwyddo a'i chyfathrebu'n fewnol, i dderbyn unrhyw ohebiaeth berthnasol yn Gymraeg neu'n ddwyieithog. Mae ffurflenni perthnasol sy'n ymwneud â'u cyflogaeth ar gael yn ddwyieithog a gellir eu gweld ar ein mewnwrwyd Hwb Tân. Cedwir cofnod o iaith a ffefrir gan bob aelod o staff i dderbyn gohebiaeth.

Safonau 102 -108

Mae polisïau newydd a diwygiedig yn cael eu cyhoeddi'n fewnol yn y Gymraeg a'r Saesneg, ac mae'n ofynnol i bob polisi gael asesiad effaith integredig cysylltiedig i ganfod ei effaith ar y Gymraeg, yn ogystal â nodi a hyrwyddo ffyrdd o greu effaith gadarnhaol ac osgoi effaith negyddol. Mae polisi newydd hefyd wedi'i gymeradwyo a'i gyhoeddi'n fewnol ar ddefnydd mewnol y Gymraeg yn ogystal â dogfen ganllawiau sy'n cyd-fynd â hi.

Safonau 125 – 132

Yn ystod 2024/25 darparwyd cyrsiau Cymraeg, un lefel 2 ac un lefel 3, i staff drwy bartneriaeth â thiwtor o Goleg Cambria.

Gall staff hefyd gael mynediad i'r deunyddiau hunan-ddysgu sydd ar gael ar ein [tudalen Gymraeg mewnwrwyd Hwb Tân](#) yn ogystal â derbyn cefnogaeth gan y swyddog iaith Gymraeg neu hyrwyddwyr y Gymraeg. Cynigir sesiynau sgwrsio, gan gynnwys sesiynau 1-i-1, i hyrwyddo a chefnogi staff i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg.

Yn ystod 2024/25 mynychodd un aelod o staff gwrs preswyl dysgu Cymraeg dwys 'Mynediad 2' yn Nant Gwrtheyrn.

Mae hyfforddiant Ymwybyddiaeth Iaith yn cael ei gynnig mewn dwy ffordd; yn gyntaf wyneb yn wyneb, fel arfer ar gyfer staff gweithredol sy'n ymuno mewn grwpiau. Yn ail, darperir modiwl ar-lein trwy ein platfform LearnPro ar ymwybyddiaeth iaith.

Mae'r gofyniad i gynnwys y Gymraeg ar lofnodion e-bost a negeseuon 'y tu allan i'r swyddfa' yn cael ei hyrwyddo'n fewnol. Mae enghreifftiau ar gael ar ein [tudalen fewnwrwyd Hwb Tân](#) ynghyd â logos perthnasol.

Safon 143

Mae cwynion yn cael eu monitro a'u trin gan yr Adran Adnoddau Dynol a'r Uned Cymorth Busnes. Mae unrhyw gwynion neu lythyrau o werthfawrogiad yn cael eu hadrodd yn flynyddol i'r Awdurdod Tân ac Achub. Mae Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru wedi cyhoeddi gweithdrefn gwyno ar ein gwefan ac hefyd mae polisi mewnol ar gyfer staff ar sut i godi pryder neu gwyn.

Yn ystod 2024/25 cawsom un gwyn yn ymwneud â'n cydymffurfiaeth â safonau'r Gymraeg.

Roedd y gwyn hon (cyf. C08.24) yn bennaf mewn perthynas â'n cyfrifon cyfryngau cymdeithasol a'n gwefan. Ymdriniwyd â'r gwyn yn fewnol ac yn dilyn adolygiad mewnol, gwnaed diwygiadau a fodlonodd yr achwynydd.

Safonau 147, 150, 151

Ar 31 Mawrth 2025, roedd 87.6% o'n staff yn gallu dangos bod ganddynt sgiliau Cymraeg (lefel 1 ac uwch), ac roedd 38.6% ohonynt yn siaradwyr rhugl (gyda sgiliau lefel 4 neu 5).

Ar y cyfan, roedd gan 98.1% o'n staff naill ai record ffurfiol neu hunanasesiad ar gyfer eu sgiliau Cymraeg.

Mewn rhai achosion nid yw staff sydd wedi bod yn gwiethio i'r Gwasanaeth am lai na 12 mis wedi'u hasesu eto, gan fod polisi'r Gwasanaeth yn caniatáu tan ddiwedd eu cyfnod prawf i gyrraedd yr lefel sgiliau Cymraeg sy'n ofynnol ar gyfer eu swydd. Fodd bynnag, ar 31 Mawrth 2025, roedd 98.9% o'n staff sydd â llai na 12 mis o wasanaeth wedi'u hasesu.

Mae sgiliau Cymraeg pob aelod newydd o staff yn cael eu hasesu naill ai yn gynnar lle mae rhuglder Cymraeg yn rhan o'u rôl, neu mewn cyfnod arall yn ystod eu cyflogaeth. Mae'n ofynnol i staff sydd heb sgiliau Cymraeg ddatblygu'r sgiliau hyn yn ystod eu cyfnod prawf hyd at lefel 2. Mae sgiliau Cymraeg yn rhan o'r gofynion prawf.

Mae adnoddau hunan-ddysgu ar gael yn ogystal â chysiau hyfforddi pellach os yw staff yn cael trafferth datblygu eu sgiliau.

Penodiadau a dyrchafiadau diweddar

Mae sgiliau Cymraeg ein staff yn ystod dyrchafiad a recriwtio yn cael eu tracio i nodi'r angen am ddatblygu sgiliau.

Yn ystod 2024-2025 mae manylion penodiadau diweddar a sgiliau Cymraeg yn cynnwys:

Staff gweithredol sydd angen sgiliau Cymraeg lefel 3:

- Rheolwr Ardal – Ymgeisydd allanol sy'n cael ei gefnogi i gyflawni'r lefel o Gymraeg sy'n ofynnol ar gyfer ei swydd

Staff rheoli sydd angen sgiliau Cymraeg lefel 4:

- Gweithredwr Rheoli - 2 ymgeisydd llwyddiannus ar y lefel gywir ar apwyntiad.

Staff corfforaethol lle mae sgiliau Cymraeg yn dibynnu ar y rôl:

- Swyddog Cyfathrebu Corfforaethol - Penodi ymgeisydd llwyddiannus ar y lefel ofynnol (4+)
- Cynorthwydd Ffenics – 1 ymgeisydd llwyddiannus lefel 2 ac 1 lefel 3 (cronfa ail-leoli islaw'r lefel ofynnol (4+))
- BSA – Ar-alwad – Ymgeisydd llwyddiannus wedi'i benodi ar y lefel ofynnol (4+)
- BSA – Ar alwad – Ymgeisydd llwyddiannus ar y lefel ofynnol (4+)
- Swyddog Cydymffurfio – Ymgeisydd llwyddiannus ar y lefel ofynnol (4+)
- Cynorthwy-ydd Gweithredol – 1 ymgeisydd llwyddiannus ar y lefel ofynnol (4+) ymgeisydd llwyddiannus arall yn fewnol islaw'r lefel ofynnol
- Cynorthwy-ydd Gweithredol – 2 ymgeisydd llwyddiannus ar y lefel ofynnol (4+)
- Pennaeth Cyllid a Chaffael – Ymgeisydd llwyddiannus lefel 5 Cymraeg, uwchlaw'r lefel ofynnol (2)
- Pennaeth Cyfathrebu Corfforaethol- Ymgeisydd llwyddiannus i ddechrau 01/06/2025 wedi'i benodi ar y lefel ofynnol (4+)

Monitro, hyrwyddo a datblygu'r Gymraeg o fewn y gwasanaeth

Mae monitro a hyrwyddo mentrau'r Gymraeg ymhlith staff yn cael eu cyflwyno'n fewnol mewn amrywiaeth o wahanol ffyrdd. Mae'r gwasanaethau sydd ar gael yn Gymraeg i'r cyhoedd hefyd yn cael eu hyrwyddo a'u hamlygu drwy ymgyrchoedd allanol

- Mae monitro'r Gymraeg yn digwydd drwy'r strwythur sicrwydd gwasanaeth sy'n gweld grŵp llywodraethu'r Gymraeg yn cyfarfod bob chwarter i drafod materion sy'n ymwneud â'r Gymraeg. Mae'r grŵp yn adrodd i'r pwyllgor Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant gyda diweddariad ar ddata a throsolwg blynyddol o holl ddangosyddion perfformiad allweddol y Gymraeg. Mae'r grŵp hefyd yn adrodd i'r Pwyllgor Adnoddau Sefydliadol ar faterion sy'n ymwneud â sgiliau iaith Gymraeg staff a/neu wybodaeth recriwtio.
- Cyhoeddwyd polisi a chanllawiau defnydd mewnol o'r Gymraeg gyda'r nod o gefnogi staff i sicrhau cydymffurfiaeth â safonau'r Gymraeg ac i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg o fewn ein Gwasanaeth.

WELSH - INTERNAL USE

P

PURPOSE

O

This policy has been drawn up for implementation in line with the legal requirements placed upon North Wales Fire and Rescue Service by Standard 95 of the Welsh Language Standards, a set of legally-binding national principles created by the Welsh Language (Wales) Measure 2011.

L

These standards of conduct both promote and facilitate the Welsh language, as well as ensuring that the Service does not treat the Welsh language any less favourably than the English language.

I

The intention in developing this policy is to promote good practice, with input from the Welsh Language Commissioner and Mentrau laith organisation, as well as public service partners in North Wales. It is envisaged that this document will help to establish and maintain high standards in the delivery of a bilingual service.

- Yn ystod ein cynhadledd Rhwydweithiau Staff gyntaf sy'n canolbwyntio ar wahanol agweddau ar Gydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant, gwnaethom wahodd siaradwr Cymraeg i rannu mewnwelediadau ar weithio gan ddefnyddio'r Gymraeg fel budd.

- Gwahoddwyd y swyddog Cymraeg i Gynhadledd Heddlu Gogledd Cymru ar Hyrwyddo Dwyieithrwydd a chyflwynodd sgwrs am sut mae'r Gwasanaeth Tân ac Achub yn hyrwyddo'r Gymraeg ac yn mynd i'r afael ac yn trafod unrhyw heriau sy'n wynebu.
- Mae cynllun Hyrwyddwyr y Gymraeg yn parhau i gynnig lwfans i aelodau o staff sy'n rhan o'r cynllun i wobrwyo eu hymrwymiad i hyrwyddo'r Gymraeg yn eu hadrannau neu orsafoedd tân. Mae Hyrwyddwyr y Gymraeg wedi'u lleoli ar draws yr ardal wasanaeth ac ar draws swyddogaethau. Maent yn helpu i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y gwaith, i gefnogi staff gydag asesiadau Cymraeg, ac i hyrwyddo gweithgareddau Cymraeg i staff eraill. Mae'n ofynnol i Hyrwyddwyr y Gymraeg gyflwyno ffurflen dasg chwarterol yn nodi eu cyflawniadau i dderbyn eu lwfans ac mae hyn yn rhoi cipolwg ar y gwaith hyrwyddo a wneir rhwng staff.
- Mae'r bwletin misol 'Dydd Mercher Cymru' yn rhannu gwybodaeth am y Gymraeg i staff, gan gynnwys cyfleoedd i ddysgu Cymraeg a sut i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg o ddydd i ddydd. Hefyd mae adran sy'n atgoffa staff o Safonau'r Gymraeg allweddol a'r ffyrdd y gallant sicrhau cydymffurfiaeth e.e. llofnodion e-bost dwyieithog a negeseuon y tu allan i'r swyddfa. Mae'r dadansoddeg o'r flwyddyn ddiwethaf yn dangos bod y bwletin hwn, yn Gymraeg a Saesneg, yn derbyn 75 o agoriadau unigryw ar gyfartaledd.
- Yn ystod mis Rhagfyr 2024, cymerodd y Gwasanaeth ran mewn ymgyrch genedlaethol ar y [cyfryngau cymdeithasol](#) i hyrwyddo Diwrnod Hawliau'r Gymraeg a hyrwyddo ein hymrwymiad i ddewis iaith, yn fewnol ac yn ein cymunedau. Pwrpas yr ymgyrch oedd tynnu sylw at a lledaenu ymwybyddiaeth o'r gwasanaethau y gall pobl eu disgwyl gennym ni yn Gymraeg, ac annog defnydd o'r gwasanaethau hyn, megis ein ffonio i riportio digwyddiadau, gofyn am wiriadau diogel ac iach ac ymgysylltu â ni mewn digwyddiadau diogelwch cymunedol.
- Mae ymgysylltu â staff yn ystod digwyddiadau cenedlaethol Cymru yn rhan allweddol o hyrwyddo ein hymrwymiad i ddewis iaith. Mynychodd ein criw ar alwad yng ngorsaf dân Llanrwst ddathliadau Dydd Gŵyl Dewi yn y dref a chynhaliwyd cwis Cymraeg ar Ddydd Gŵyl Dewi i staff, a oedd yn cynnwys y cyfle i ennill hamper cynnyrch Cymreig. Mae hyn yn golygu ymgysylltu â staff ledled y Gwasanaeth ac yn arwain at fwy o ymgysylltiad â thudalennau Cymraeg cyfathrebu mewnol.
- Yn dilyn lansiad llwyddiannus ein gweithdai 'Tanio Sgwrs' y llynedd, cynhaliwyd tri gweithdy yn ystod 2024-2025 gyda'r nod o annog defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle ymhlith staff, a dod â siaradwyr o bob gallu at ei gilydd gyda'r nod o annog siaradwyr Cymraeg newydd i ymarfer a magu hyder. Fel rhan o ddathliadau ehangach ar gyfer Dydd Gŵyl Dewi, cynhaliwyd tri gweithdy staff i hyrwyddo'r Gymraeg yn ystod mis Chwefror a Mawrth 2025 yn ein gorsafoedd tân yng Nghaernarfon, y Rhyl a Glannau Dyfrdwy. Roedd

y gweithdai 'Tanio Sgwrs' hyn yn hygyrch i staff ledled y Gwasanaeth gan roi cyfle i ddysgu mwy am y Gymraeg fel iaith fodern a ffyniannus mewn mannau y tu hwnt i'r gweithle.

Ymhlith y siaradwyr gwadd roedd awdur ac athro Cymraeg sydd â phresenoldeb eang ar y cyfryngau cymdeithasol, staff o Ganolfan Bedwyr, Prifysgol Bangor, a hyrwyddodd eu ap newydd i annog mwy o ddefnydd o'r Gymraeg, perchnogion busnesau Cymreig lleol a rannodd sut mae'r Gymraeg wedi siapio eu busnesau a staff o'r 'Mentrau iaith' lleol a rannodd y gwaith maen nhw'n ei wneud o fewn y gymuned i hyrwyddo'r Gymraeg.

Rhoddodd y cyfleoedd hyn gipolwg i staff ar fentrau Cymraeg ehangach yn ogystal â chyfle i ddefnyddio'r Gymraeg gyda chydweithwyr.

- Cyflwynir gwobr 'Cyfraniad i'r Gymraeg' yn ein Seremoni Wobrwyo Gymunedol flynyddol i aelod/neu aelod o staff sydd wedi dangos ymroddiad i'r Gymraeg, naill ai drwy hyrwyddo'r iaith yn y gweithle, cefnogi datblygiad, neu eu hymrwymiadau dysgu personol eu hunain. Yn 2024, cyflwynwyd y wobwr ar y cyd i aelodau o staff o Orsaf Dân Bae Colwyn Red Watch. Wedi'u hannog gan hyrwyddwr y Gymraeg o'u tîm, a gyda chefnogaeth y swyddog Cymraeg, treuliodd y grŵp flwyddyn yn cynnal sesiynau dysgu Cymraeg yn ystod eu shifftiau a phan fo hynny'n bosibl ac fesul un llwyddodd aelodau'r Watch i basio eu hasesiadau Cymraeg lefel 3.
- Un o'n prif ffyrdd o ymgysylltu â'r gymuned yw trwy gynnal Gwiriadau Diogel ac Iach (SAWCs) yn eu cartrefi. Yn 2024–25, cynhaliwyd 1,817 o Wiriadau Diogel ac Iach yn Gymraeg, o'i gymharu â 1,852 yn 2023–24. Gellir priodoli'r gostyngiad bach hwn i amrywiadau rhanbarthol yn y defnydd neu lai o welededd o'r cynnig Cymraeg, yr ydym yn anelu at fynd i'r afael â hynny drwy hyrwyddo wedi'i dargedu ac allgymorth dan arweiniad data. Bydd data hefyd yn cael ei gasglu ar y nifer ym mhob sir fel y gallwn dargedu ardaloedd gyda defnydd is.

Datblygu'r Gymraeg

Mae'r Adran Hyfforddiant a Datblygu yn cadw cofnod o'r cyrsiau Cymraeg a fynychwyd gan ein staff a'r holl asesiadau y maent wedi'u cynnal ac yn cadw cofnodion o'r canlyniadau ar system gofnodi fewnol.

Ar ôl asesiad iaith Gymraeg, mae gallu staff yn cael ei gofnodi wedyn ar y system iTrent a ddefnyddir i gofnodi gwybodaeth fewnol staff fel ceisiadau am wyliau ac amserlenni.

Mae cyrsiau Cymraeg bellach yn cael eu hwyluso'n fewnol drwy Goleg Cambria ac maent ar gael ar gais.

Yn ystod 2024-2025 roedd y defnydd o ddysgu Cymraeg yn cynnwys y canlynol;

- 9 aelod o staff yn mynychu ac yn pasio cwrs Cymraeg lefel 2
- 2 aelod o staff yn mynychu ac yn pasio cwrs lefel 3.
- Roedd 9 aelod o staff hefyd yn gwella eu Cymraeg drwy ddefnyddio'r Ap Dweud Rhywbeth yn Gymraeg sy'n cael ei hwyluso gan y Gwasanaeth am 12 fis.
- 1 aelod o staff yn mynychu cwrs preswyl allanol yn Nant Gwrtheyrn i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg. Mae'r cyrsiau hyn yn cael eu hannog gan y Gwasanaeth drwy ddigolledu staff am y ffioedd.

Mae sesiynau datblygu'r Gymraeg gyda Swyddog y Gymraeg hefyd ar gael hyd at Lefel 3 y Gymraeg. Gellir trefnu'r rhain ar sail grŵp neu 1-2-1.

Cyfleoedd Gwella yn y Dyfodol

Mae'r blaenoriaethau canlynol wedi'u nodi i gefnogi cynnydd parhaus a mynd i'r afael â meysydd sydd angen datblygu ymhellach yn 2025–26:

- Fel rhan o'r polisi Cymraeg – defnydd mewnol a gyflwynwyd yn ystod 2024-25, mae wedi'i gynnwys y bydd enwau gorsafoedd yn cael eu cyfeirio ym mhob cyfathrebu mewnol gan ddefnyddio eu ffurfiau Cymraeg yn unig lle bo hynny'n briodol.
- Cydnabyddiaeth bellach gan staff am lwyddiant mewn cyflawniad ar ôl presenoldeb ar gyrsiau Cymraeg.
- Ailedrych ar gyfleoedd ar gyfer defnydd anffurfiol o'r Gymraeg mewn gwaith gyda mentrau mwy paned a sgwrs.
- Cynyddu ymwybyddiaeth ein staff ar alwad o safonau'r Gymraeg drwy ymweld â'u gorsaf yn ystod nosweithiau drilio.
- Hyrwyddo a thrafod o fewn grŵp llywodraethu'r Gymraeg ffyrdd o gynyddu nifer y gwiriadau Diogel ac Iach a gynhelir yn Gymraeg.

Gwasanaeth Tân ac Achub
Fire and Rescue Service